

This article was downloaded by: [University of Glasgow]
On: 06 January 2015, At: 15:05
Publisher: Taylor & Francis
Informa Ltd Registered in England and Wales Registered Number:
1072954 Registered office: Mortimer House, 37-41 Mortimer Street,
London W1T 3JH, UK

Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions
for authors and subscription information:
<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

Försteningar från Lappland, insamlade af Hrr E. Sidenbladh och E. Erdmann

G. Linnarsson

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: G. Linnarsson (1874) Försteningar från Lappland, insamlade af Hrr E. Sidenbladh och E. Erdmann, *Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar*, 2:4, 129-131, DOI: [10.1080/11035897409454011](https://doi.org/10.1080/11035897409454011)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035897409454011>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities whatsoever or howsoever caused arising directly

or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at <http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

mot kanterna sönderdeladt till en mängd större och mindre lösa stycken och småbitar. I midten var det tjockast, hade der 2 fots mäktighet, men blef sedan allt tunnare mot kanterna. Dess underlag utgjordes af blöt grå lera, som midt under lagret var 5 fot mäktig, men mot kanterna 10 fot. Myrmarks jernhalt var 52 %.

Den fasta massan är brunsvart, amorf till utseendet, med slagglig struktur. De långdragna håligheterna äro dels tomma, dels fyllda med koliga växtlemningar eller med pulverformigt eller föga sammanhängande, rostbrunt jernoxidhydrat. De genom-sätta lagret i alla riktningar.

Den till utseendet fullkomligt täta, amorfa, nästan hartslika grundmassan är så porös, att den suger sig fast vid tungan eller vid det vätta fingret. En slipad yta, öfverstruken med vatten medelst en temligen bred pensel, var nästan ögonblickligen åter torr.

LINNARSSON, G. *Försteningar från Lappland, insamlade af
Hrr E. Sidenbladh och E. Erdmann.*

I Geologiska Byråns museum förvaras några försteningar, från Vilhelmina socken i Vesterbottens lappmark, insamlade af Hrr E. SIDENBLADH och E. ERDMANN. Då inga försteningar från Lappland hittills blifvit beskrifna, torde dessa förtjena ett omnämmande i samband med Herr SIDENBLADHS redogörelse för de geognostiska iakttagelser, som blifvit gjorda i samma landsdel. Ehuru fåtaliga och till största delen illa bevarade, lemna de bestämda upplysningar om åldern af de lager i hvilka de påträffats.

De af Herr SIDENBLADH insamlade försteningarne härstamma från Granhöjden vid Malgomajsjöns strand, mellan Rönnäs och Strömnäs. De äro funna i lösa block, men det lager, som dessa tillhört, finnes, enligt Herr SIDENBLADH, antagligen i fast klyft på stället, under de lösa jordlagren. Bergarten, en mörkgrå kalksten, är full af försteningar, hvilka dock

öfver hufvud äro högst fragmentariska och ofta derjemte förvridna. Följande arter hafva kunnat urskiljas:

Ceratopyge forficula SARS. Aftryck af två pygidier.

Euloma ornatum ANG. Blott ett obetydligt fragment af hufvudets främre kant, hvilket dock är igenkänligt på den rad af intryckta punkter, hvarmed kantfåran är ornerad.

Symphysurus socialis LINSN. Ett pygidium.

Agnostus Sidenbladhi LINSN. Ett fragment af en hufvudsköld.

Orthoceras sp. Ett litet, otydligt fragment, å hvilket hvarken sifon eller skiljeväggar kunna urskiljas. Skulpturen synes, så vidt af det otydliga exemplaret kan dömas, något erinra om *O. trochleare* HIS.

Lingula sp. Ett obetydligt, till arten obestämbart, fragment.

De fyra ofvan nämnda trilobiterna förekomma alla i Västergötlands Ceratopygekalk, och de tre första äro äfven funna i samma lager i Christianiatrakten. Man torde därför utan tvekan kunna hänföra det af Herr SIDENBLADH på nämnda ställe påträffade lagret till Ceratopygekalken. I Vestergötland och Norge har jag i detta lager ej funnit några orthocerer, och äfven Prof. ANGELIN uppgifver från sin regio Ceratopygarum inga andra mollusker än brachiopoder; men denna omständighet torde man ej få tillmäta för stor betydelse, då trilobitfaunan så fullkomligt öfverensstämmer med den typiska Ceratopygekalkens.

Herr E. ERDMANN har från Skansholm vid Malgomajsjöns södra strand hemfört några stuffer af en svart orsten, innehållande två Agnostusarter. Af den ena föreligga talrika hufvud- och stjertsköldar, och äfven ett fullständigt exemplar. Arten kan ej identifieras med någon förut beskrifven, men tyckes närma sig *Agnostus punctuosus* ANG. från Andrarum. Den skiljer sig dock bland annat derigenom att pygidiet ej är granuleradt. Den andra arten, representerad blott af ett fragment af en hufvudsköld, öfverensstämmer fullkomligt med den i Vestergötlands lägsta alunskiffer förekommande *Agnostus fallax* LINSN. Man kan häraf sluta, att de vid Skansholm funna orstensstufferna här-

stamma från ett lager motsvarande den lägre hufvudafdelningen af det sydligare Sveriges alunskiffer.

FREDHOLM, K. A. *Opal från zirkonsyeniten vid Fredriksværn i Norge.*

Under en resa i södra Norge sommaren 1869 anträffade jag, på en liten ö vid Fredriksværns gamla krigshamn, några stycken af en amorf kiselsyra i den der förekommande zirkonsyeniten. Ett stycke, som har form af ett trekantigt prisma, uppfyllde mellaurummet mellan några större skifvor af labradoriserande fältspat. Ett annat består af flera mindre bitar, förenade med hvarandra, hvilka innesluta skifvor af fältspat och hornblende.

Det inre består af en kompakt, homogen massa af gulbrun färg, och omgifves af ett omkring en linie tjockt, poröst, svamp-
likt lager af gråhvit färg. Endast mindre fläckar äro beklädda med en drufformig, tät, gulbrun skorpa. Repar glas. Spröd. Glasglänsande. Genomlysande, äfven vid ett par liniers tjocklek.

Dekreiterar i tång, smälter ej, men blir emaljvit och ogenomskinlig. Ger i kolf vatten. Såväl den inre, kompakta delen, som den yttre, porösa utveckla vid upphettning i kolf en tjock, tung, hvit rök af vidbränd lukt, härrörande af något organiskt ämne, inneslutet i kiselsyran.

Utan tvifvel utgör denna opaliserade kiselsyra en destruktionsprodukt af fältspat, och det organiska ämnet har sannolikt ditsförts genom det sönderdelande vattnet, som hållit sådana ämnen upplösta.
